

Пропозиції:

- для вирішення зазначених проблем вбачаємо за необхідним прийняття окремого закону «Про кластери» або внесення змін до вже діючих нормативно-правових актів, наприклад, до Законів України «Про інноваційну діяльність», «Про технологічні парки», «Про індустріальні парки», «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій»;
- внести зміни до Закону України «Про інноваційну діяльність» у частині визначення понять, ознак, функцій та місця таких суб'єктів, як бізнес-інкубатори, інноваційні центри, технопарки, індустріальні парки, технополіси в НІС;
- розглянути питання об'єднання на регіональному рівні, в сежах міста Харкова інноваційних суб'єктів для формування регіональної інноваційної інфраструктури.

Переваги м. Харкова

Наявні суб'єкти інфраструктури підтримки МСП та інноваційних підприємств на території міста Харкова:

- 2 бізнес-інкубатори (Громадська організація «Технологічний бізнес-інкубатор «Харківські технології», підрозділ – бізнес інкубатор ХНУМС ім. О. М. Бекетова);
- 4 НП (НП «ФЕД», НП «Радіоелектроніка та інформатика», НП «Наукоград-Харьков», товариство з обмеженою відповідальністю «НП національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»»);
- 2 ЦТТ (товариство з обмеженою відповідальністю Центр розвитку малого бізнесу «Харківські технології», підрозділ ЗВО – ЦТТ Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»);
- 1 технологічний парк (приватне акціонерне товариство «Технологічний парк «Інститут монокристалів»»).

2.2. СТИМУЛЮВАННЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ

Технологічне переозброєння економіки України та діяльності МСП є тими напрямками регулювання, в тому числі правового, які неяким чином не узгоджуються на рівні, достатньому для розвитку обох напрямів.

В сучасних умовах для великих суб'єктів господарювання, транснаціональних корпорацій не викликає проблем процес розробки, комерціалізації та освоєння новітніх технологій, чого не можна сказати про малий та середній бізнес. Це пов'язано з недостатнім фінансуванням (а розробка і впровадження високих технологій, як правило, дороге коштує), відсутністю власних науково-дослідних та/або дослідно-конструкторських структурних підрозділів, лабораторій з висококваліфікованими кадрами, браком знань механізмів захисту прав інтелектуальної власності, відсутністю або невдалим застосуванням маркетингових підходів. Більше того, навіть самі вчені-розробники не можуть комерціалізувати результати своїх досліджень через незнання механізму комерціалізації – технологічного аудиту, оцінки вартості, охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності, пошуку покупців та механізмів передавання розробок споживачам.

Проект Стратегії розвитку високотехнологічних галузей до 2025 р. розроблений в 2016 р. Міністерством економічного розвитку та торгівлі України до основних проблем розвитку технологій в Україні відносить:

- відсутність доступу до фінансування;
- застарілість технологій;
- низький рівень інтеграції науки та виробництва;
- відсутність системи комерціалізації НДДКР;

- старіння наукових кадрів;
- неефективна система управління наукою;
- низький рівень наукової діяльності у ЗВО;
- відсутність взаємодії ЗВО з бізнесом, низький рівень трансферу технологій.

В Стратегії розвитку МСП в Україні на період до 2020 року акцентовано увагу, що однією із суттєвих проблем на шляху створення сприятливого бізнес-клімату є корупція, яка є однією з ключових причин уповільнення зростання приватного сектору, низького рівня диверсифікації економіки, експорту та продуктивності. Саме ця проблема поруч з недостатністю фінансування є наріжним каменем, який МСП не здатні подолати.

Основна проблема – нестача коштів – може вирішуватися встановленням сталого зв'язку між суб'єктами інноваційної діяльності, стартапами, які потребують цих коштів, та інвесторами (як приватними, так і публічними), забезпеченням доступу до прозорої, безпроблемної участі у грантах, а також спеціальним засобам заохочення або стимулювання запровадження новітніх технологій. При цьому завдання держави та органів місцевого самоврядування є:

- забезпечення реального підвищення інвестиційної привабливості України шляхом спрощення законодавчих обмежень, податкового навантаження та боротьби з корупцією за допомогою трансферу технологій;
- підвищення рівня інтеграції науки та виробництва та інвестицій;
- запровадження системи комерціалізації НДДКР.

Окремими заходами в цьому напрямку може бути перспективне створення High Tech Office, застосування хмарних технологій.

Передбачене проектом Стратегії розвитку високотехнологічних галузей в Україні на період до 2025 року створення Офісу новітніх технологій (High Tech Office) як інструменту підтримки інноваційних проектів на державному рівні, сприятиме якісному проконсультуванню зацікавлених осіб та налагодженню зв'язків з різними суб'єктами, задіяними в інноваційному циклі. High Tech Office повинен створюватися для підтримки та стимулювання розвитку інноваційних підприємств і стартапів шляхом надання фінансування та необхідної експертної і технічної допомоги на всіх стадіях розвитку інновацій від ідеї до кінцевого продукту.

Реальне запровадження новітніх технологій на зразок хмарних технологій, Інтернету речей, 4G, Grid-технологій, технологій оновлення та «розумного» управління електромережами Smart Grid, комплексної технології Smart City та багатьох інших, у першу чергу інформаційно-телекомунікаційних технологій, буде сприяти не тільки просуванню та економічному зростанню компаній, насамперед МСП, що займаються такою діяльністю, а й приноситимуть суттєвий соціально-економічний ефект, тобто, є справою загального зацікавлення територіальної громади, а значить і потребують допомоги Харківської міської ради. Для координування діяльності із впровадження подібних технологій необхідно прийняти Концепцію «Харків Smart City».

Харківська міська рада може сприяти зменшенню ставок місцевих податків та зборів або вводити певний пільговий період для місцевих МСП, що намагаються комерціалізувати наукові розробки, а виконком Харківської міської ради – проводити фестивалі або ярмарки стартапів, інноваційні форуми, організувати зв'язок із центрами, High Tech офісом або іншими кваліфікованими суб'єктами, які можуть надавати якісні консультації на будь-якій стадії освоєння, комерціалізації технологій чи інших розробок, доведених до стадії продукції. Для цього доцільно об'єднати також в регіональну мережу наукові, технологічні парки на території м. Харкова.

Недоліки обігу новітніх технологій та їх трансферу:

- запровадження новітніх технологій для МСП нерідко виявляється занадто дорогим і довго окупується;
- відсутні пільги та преференції у законодавстві та реальна допомога з боку органів державної влади та місцевого самоврядування для заохочення МСП та інноваційних підприємств розробляти, вводити та комерціалізувати новітні технології.

Пропозиції:

- створити регіональну мережу наукових, технологічних парків на території м. Харкова;
- затвердити Концепцію «Харків Smart City» для координації діяльності із запровадження новітніх технологій;
- встановлення в законах порядку введення органами місцевого самоврядування пільг та преференцій для МСП і стартапів, які вводять новітні технології.

2.2.1. Стан законодавчого регулювання у сфері трансферу технологій

Визначальну роль у розвитку Харкова як інноваційно-спрямованого міста відіграє трансфер технологій. У широкому розумінні під трансфером технологій необхідно розуміти взаємодію між двома або більше партнерами, де хоча б один із них передає свою технологію через ноу-хау, патенти і технічне сприяння іншому партнерові, який бажає впровадити й використовувати цю технологію для конкретної мети. Основним правилом трансферу технологій є отримання користі від нього на взаємовигідній основі. Нормативно-правове поле у сфері трансферу технологій почало формуватися з моменту набуття Україною незалежності. Протягом цього періоду було прийнято чимало нормативних актів, які регулюють відносини у сфері трансферу технологій, на сьогодні діють наступні: Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», Закон України «Про інноваційну діяльність», Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність», Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», Закон України «Про вищу освіту».

2.2.2. Проблеми правового регулювання трансферу технологій

Визначальну роль у розвитку Харкова як інноваційно-спрямованого міста відіграє трансфер технологій. Нормативно-правове поле у сфері трансферу технологій складається з наступних нормативно-правових актів: Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», Закон України «Про інноваційну діяльність», Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність», Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій».

Процес трансферу технологій є багатогранним та перебуває в постійному розвитку, знаходженні нових форм виявлення та реалізації. Значною законодавчою проблемою є відсутність гнучкого механізму процесу трансферу технологій та діяльності суб'єктів в цій сфері. Відсутні сучасні форми механізмів державно-приватного партнерства в інноваційній сфері та механізми податкових пільг, що стимулюють розвиток інноваційної діяльності, а недостатнє державне фінансування призводить до неможливості надання суб'єктам інноваційної діяльності належного фінансування для реалізації інноваційних проектів. Кількість суб'єктів, які займаються інноваційною діяльністю, є недостатнім для повноцінного функціонування процесів трансферу технологій. Ця проблема притаманна в цілому Україні та Харкову зокрема.

Як відмічалося, наявна інформація про існування у м. Харкові та/або діяльність таких інноваційних суб'єктів, які мають певну публічність:

- 2 бізнес-інкубатори (громадська організація «Технологічний бізнес-інкубатор «Харківські технології», підрозділ ЗВО – бізнес інкубатор ХНУМС ім. О. М. Бекетова);
- 4 НП (НП «ФЕД», НП «Радіоелектроніка та інформатика», НП «Наукоград-Харьков», товариство з обмеженою відповідальністю «НП національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»);
- 2 ЦТТ (товариство з обмеженою відповідальністю центр розвитку малого бізнесу «Харківські технології», підрозділ – ЦТТ Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»);
- 1 технологічний парк (приватне акціонерне товариство «Технологічний парк «Інститут монокристалів»).

Наведені суб'єкти фактично виконують окремі функції процесу трансферу технологій, але не забезпечують цілісності системи. Для порівняння, у структурі більшості закордонних університетів існують